

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
Κεφάλαιο 2.5 «Η διεθνής ακτινοβολία του Βυζαντίου»
Υποενότητα γ1 «Οι Βούλγαροι υπό τον Συμεών»

**Η συνάντηση του Συμεών και του Πατριάρχη Νικολάου Μυστικού
(Αύγουστος του 913)**

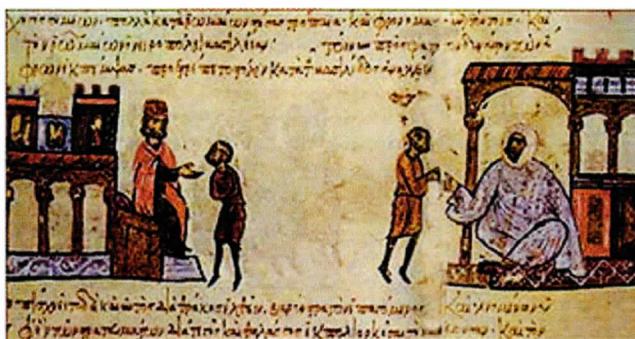
(Εικόνα: Συμπόσιο που παρέθεσε ο Νικόλαος Μυστικός)

Μετά το θάνατο του αυτοκράτορα Λέοντα Στ' του Σοφού (11 Μαΐου του 912) και του αδερφού του Αλέξανδρου (6 Ιουνίου του 913) ο αυτοκρατορικός θρόνος του Βυζαντίου περιήλθε στον οκταετή γιο του Λέοντα Στ', Κωνσταντίνο Ζ' Πορφυρογέννητο.

Επειδή ο νέος αυτοκράτορας ήταν ανήλικος, την πραγματική εξουσία ασκούσε μία επιτροπή αντιβασιλείας με επικεφαλής τον Πατριάρχη Νικόλαο Μυστικό.

Μετά το θάνατο του Αλέξανδρου, ο Συμεών, «άρχων Βουλγαρίας», έκρινε πρόσφορη την περίσταση να εκστρατεύσει εναντίον της Κωνσταντινούπολης εκμεταλλεύμενος την καθεστωτική αυτή αλλαγή και την αδυναμία του «νηπίου και ορφανού και παιδός βασιλέως» (Επιστολή αρ. 5 Νικολάου Μυστικού).

Βασικός στόχος της επεκτατικής πολιτικής του Συμεών από το 913 ήταν όχι μόνο η δημιουργία ενός ισχυρού βουλγαρικού κράτους, αλλά και η υποκατάσταση της Μακεδονικής δυναστείας στο θρόνο του Βυζαντίου με τη δημιουργία μίας βυζαντινοβουλγαρικής αυτοκρατορίας υπό την αιγίδα του.

{Εικόνα: Ο Συμεών (αριστερά)}

Ο δρόμος όμως για τον αυτοκρατορικό θρόνο θα άνοιγε για το Συμεών μόνο με την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης για αυτό και έφθασε με το στρατό του μπροστά στα τείχη της. Σύμφωνα με τους χρονογράφους τον Αύγουστο του 913 πολιόρκησε την πρωτεύουσα τους βυζαντινούς κράτους με πολύ στρατό από τις Βλαχέρνες ως τη Χρυσή Πύλη, ελπίζοντας να την καταλάβει εύκολα. Η οχύρωση όμως των τειχών της τον ανάγκασε να υποχωρήσει στο Έβδομον και να ζητήσει διαπραγματεύσεις με τη βυζαντινή κυβέρνηση, γεγονός που δέχθηκαν οι επίτροποι με πολλή ευχαρίστηση.

Αποφασίζεται η συνάντηση του πιο σεβαστού μέλους της Αντιβασιλείας, του Πατριάρχη Νικόλαου Μυστικού, με το Συμεών. Να εισέλθει ξένος και εχθρός ηγεμόνας στην Κωνσταντινούπολη ήταν αδιανόητο, γιατί ακριβώς οι Βυζαντινοί δεν θα μπορούσαν να δώσουν ισότιμους ομήρους στον ξένο ηγεμόνα. Έτσι λοιπόν αποφασίζεται να μεταβεί ο Πατριάρχης στον καταυλισμό του Συμεών. Όμηροι για την ασφάλεια του Πατριάρχη ορίζονται οι δύο γιοι του Συμεών που μεταβαίνουν με τη σειρά τους στην Κωνσταντινούπολη.

Ο ανήλικος αυτοκράτορας Κωνσταντίνος οδηγείται στο παλάτι των Βλαχερνών όπου ήλθαν και οι δύο γιοι του Συμεών και συνέφαγαν με τον αυτοκράτορα.

(Εικόνα: Η μάχη στον Αχελώο 917)

Στο μεταξύ ο Πατριάρχης για να αποφύγει την προσκύνηση του Συμεών από τους βυζαντινούς συνοδούς του αποφεύγει να πάρει μαζί του ανώτερους αξιωματούχους, δηλαδή συγκλητικούς (βασιλικούς ανθρώπους), και περιορίζεται ενδεχομένως σε δευτερεύοντα πρόσωπα.

Ο Πατριάρχης συναντήθηκε με το Βούλγαρο ηγεμόνα ο οποίος έκλινε την κεφαλή και «ευχήν ουν ο πατριάρχης ποιήσας αντί στέμματος, ως φασί, το εαυτού επιρριπτάριον τηι αυτού επέθετο κεφαλήι. Δώροις ουν αμέτροις και μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ό τε Συμεών και οι τούτου νιοί εις την ιδίαν χώραν υπέστρεψαν, ασύμφωνοι επί τηι ειρημένηι ειρήνηι διαλυθέντες». (Συνεχιστές του Θεοφάνη, 385. 5-24)

Η μόνη ενέργεια στην οποία δέχθηκε να προβεί ο Πατριάρχης ήταν να διαβάσει μία ευχή στον Συμεών και να του επιθέσει στην κεφαλή το επιρριπτάριό του, για να προσδώσει στην ηγεμονία του άρχοντα Βουλγαρίας με την εκκλησιαστική ευχή ιερότερο χαρακτήρα. Το επιρριπτάριο είναι ένα ύφασμα που κάλυπτε την κεφαλή ή κατ' άλλους

ένα είδος μανδύα, σε καμία περίπτωση όμως δεν πρέπει να ταυτίζεται με το επιτραχήλιο.

Η ευχή που προερχόταν από τον ανώτερο εκκλησιαστικό άρχοντα του Βυζαντίου, δηλαδή τον Πατριάρχη, ενίσχυε ηθικά τη θέση του Συμεών και τον καθαγίαζε στα μάτια των βουλγάρων υπηκόων του. Ο Συμεών άλλωστε ήταν νεώτερος γιος του Βόρη-Μιχαήλ και έγινε άρχων Βουλγαρίας, όταν δολοφονήθηκε ο πρωτότοκος αδερφός του Βλαδίμηρος. Ο Συμεών μάλιστα εγκατέλειψε το μοναχικό βίο προκειμένου να ανέλθει στο βουλγαρικό θρόνο. Πιθανόν λοιπόν να αντιμετώπιζε ορισμένες εσωτερικές αντιδράσεις από βουλγαρικούς παράγοντες που τον θεωρούσαν σφετεριστή του βουλγαρικού θρόνου.

(Εικόνα: Σφραγίδα του Συμεών)

Ο Συμεών επομένως δεν πέτυχε τον αντικειμενικό του στόχο, να στεφθεί δηλαδή βασιλεύς-αυτοκράτωρ από τον Πατριάρχη, και για αυτό, παρά τα δώρα που έλαβε από τους βυζαντινούς, μάλλον επέστρεψε με τους γιους του στη Βουλγαρία χωρίς προηγουμένως να έχει υπογραφεί έγγραφος συνθήκη ειρήνης.

Άλλωστε η απονομή του αυτοκρατορικού τίτλου σ' έναν ξένο και μάλιστα εχθρό είναι κάτι το αδιανόητο και ασυμβίβαστο προς την πολιτική θεωρία των Βυζαντινών, σύμφωνα με την οποία ένας και μόνο είναι ο αυτοκράτορας στη γη, ο Βυζαντινός (αυτοκράτωρ Ρωμαίων).

Επίσης η θρησκευτική στέψη και η προσκύνηση δεν είχαν τη συνταγματική ισχύ για τη μεταβίβαση της αυτοκρατορικής εξουσίας. Την αυτοκρατορική ιδιότητα και εξουσία προσέδιδαν μόνο οι αναφωνήσεις (declamationes, «Πολλά τα έτη...»), οι ρυθμικά απαγγελλόμενες επευφημίες του λαού, τον οποίον εκπροσωπούσαν οι τρεις εκλεκτορικοί παράγοντες: στρατός, σύγκλητος, δήμοι.

(Εικόνα: Νόμισμα με τον Κων/νο Ζ' και τη μητέρα του Ζωή)

Με την ευχή και την επίθεση του επιφριπταρίου ο Πατριάρχης επιτέλεσε μια θρησκευτική τελετή, η οποία από άποψη συνταγματικού δικαίου δε φέρει καμία συνέπεια για τους Βυζαντινούς. Είχε όμως ηθική σημασία για τους Βουλγάρους διότι ενίσχυσε το ηθικό κύρος του Συμεών και για αυτό ίσως τον Αύγουστο του 913 ο Συμεών αναφέρεται σε μία σλαβική μετάφραση (Συνέχεια του Γεωργίου Μοναχού = Συμεών Λογοθέτης) ως car (τσάρος) Βουλγάρων. Οι στρατιωτικές του επιτυχίες κατά των Βυζαντινών και το ηθικό κύρος που απέκτησε του δυνάμωσαν την αυτοπεποίθηση και θεώρησε τον εαυτό του ισότιμο προς τον βυζαντινό αυτοκράτορα. Έτσι λίγο αργότερα αυτοαναγορεύθηκε όχι μόνο βασιλεύς (αυτοκράτωρ) Βουλγάρων αλλά και Ρωμαίων. Ο τίτλος όμως του βασιλέως δεν του αναγνωρίσθηκε ποτέ και πολύ λιγότερο δεν του προσφέρθηκε ποτέ από τους Βυζαντινούς. Οι βυζαντινές πηγές αναφέρουν το Συμεών πάντοτε μέχρι το θάνατό του το 927 ως άρχοντα Βουλγαρίας.

Αυτό που δεν μπόρεσε να πετύχει ο Συμεών, το πέτυχε ο γιος του Πέτρος, μετά το 927, και μάλιστα με την συγκατάθεση του Βυζαντίου, όταν νυμφεύθηκε την εγγονή του αυτοκράτορα Ρωμανού Λεκαπηνού Μαρία, θυγατέρα του γιου του Χριστόφορου, έλαβε δηλαδή τον τίτλο του «βασιλέως Βουλγαρίας».

Κων/νος Ζ'

Πηγές:

- 1) Αλκμήνη Σταυρίδου - Ζαφράκα, Η συνάντηση Συμεών και Νικολάου Μυστικού (Αύγουστος 913) στα πλαίσια του βυζαντινοβουλγαρικού ανταγωνισμού, (Κ.Β.Ε. Βυζαντινά Κείμενα και Μελέται 3), Θεσσαλονίκη 1972.
- 2) Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου, Εκλογή, αναγόρευσις και στέψις του Βυζαντινού αυτοκράτορος, Αθήνα 1956.
- 3) Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου, Η Αντιβασιλεία εις το Βυζάντιον, Σύμμεικτα 2 (1970) 1-144.
- 4) Ιωάννης Καραγιαννόπουλος, Η πολιτική θεωρία των Βυζαντινών, Θεσσαλονίκη 1992.

Δια την αντιγραφή: Κουρμπέτης Δημήτρης ΠΕ 02 ΓΕ.Λ. Ν. Μουδανιών